קדשי קדשים ששחטן בראש המזבח (א)רבי יוסי אומר (א)כאילו נשחטו בצפון ר' יוסי בר' יהודה אומר מחצי המזבח ולדרום כדרום מחצי המזבח ולצפון כצפון: **גמ'** אמר רב אסי א"ר יוחנן אומר היה ר' יוסי (ב)כוליה מזבח בצפון קאי ומאי כאילו מהו דתימא בעינן על ירך וליכא קמ"ל אמר ליה רבי זירא לרב אסי אלא מעתה לר' יוסי ברבי יהודה הכי נמי דחציו בצפון וחציו בדרום וכי תימא הכי נמי והא את הוא דאמרת משמיה דרבי יוחנן מודי רבי יוסי בר"י שאם שחטן כנגדן בקרקע פסולה אמר ליה הכי קאמר רבי יוחנן שניהם מקרא אחד דרשו (1)וזבחת עליו את עולותיך ואת שלמיך ר' יוסי סבר כולו לעולה וכולו לשלמים ורבי יוסי בר' יהודה סבר חציו לעולה וחציו לשלמים דאי ס"ד כולו לעולה כשר השתא כולו לעולה כשר כולו לשלמים מיבעיא ואידך איצטריך ס"ד אמינא עולה הוא דדחיק ליה מקום אבל שלמים דלא דחיק ליה מקום אימא לא קמ"ל גופא אמר רב אסי אמר רבי יוחנן מודי רבי יוסי ברבי יהודה שאם שחטן כנגדן בקרקע פסולות אמר ליה רב אחא מדיפתי לרבינא מאי כנגדן בקרקע אילימא אמה יסוד אמה סובב האי גופיה מזבח הוא ועוד מאי כנגדן בקרקע וכ"ת דעביד מחילות בקרקע ושחיט בהו וכי האי גוונא מי הוי מזבח והתניא (1)מזבח אדמה תעשה לי (ג)(ב)שיהא מחובר מאדמה שלא יבננו לא על גבי מחילות ולא על גבי כיפין לא צריכא דבצריה בצורי אמר רבי זירא אפשר איתא להא דרבי יוחנן ולא תנינא לה במתני' נפק דק ואשכח (ד)דתנן (ג)בירכו משם עצי תאנה יפים לסדר מערכה שניה של קטרת כנגד קרן מערבית דרומית משוך מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות באומד חמש סאין גחלים ובשבת באומד שמונה סאין גחלים ששם היו נותנין שני בזיכי לבונה של לחם הפנים ומאי סימנא רבי יוסי היא דתניא

קדשי קדשים. כאילו נשחטו בצפון. בגמ' יליף טעמא: **גמ' אמר** רבי יוחנן אומר היה כו'. גמרא גמיר לה רבי יוחנן: **מאי כאילו.** הא ודאי בצפון נשחט: **אלא מעשה כו'.** קס"ד דרבי זירא דממתני' גמיר לה רבי יוחנן להא דאומר היה רבי יוסי: **מודה רבי יוסי ברבי יהודה.** אע"פ שמכשיר למזבח מחציו ולצפון מודה הוא שאם שחטו כנגד אותו מקום מתחתיהם בקרקע פסולות. ולקמיה מפרש היאך יכול לשחוט תחת המזבח: **א"ל.** רב אסי הכי אמר ר' יוחנן כו' כלומר אומר היה רבי יוסי דקאמר ר' יוחנן לעיל לאו ממתני' גמר אלא הכי גמר לה מרבותיו ומתניתין לאו במקום מזבח פליגי דנימא רבי יוסי כולה בצפון ור' יוסי בר' יהודה נימא חציו צפון אלא מדרשא דקרא: ה"ג **כולו לעולה וכולו לשלמים.** כולו ראוי לשחיטת עולה דקדושת צפון עליו מגזירת הכתוב וכולו ראוי לשלמים שהשלמים כשירין אף בצפון מק"ו בפירקין דלעיל (דף נה.): **דדחיק לה מקום.** שמקומן קטן ודחוק שאין כשר לה אלא צפון ופעמים שהעולות מרובות וצר להם המקום והכשיר להן הכתוב ראש המזבח: **מאי כנגדן בקרקע.** הא ליכא לפרושי כנגדן ברצפה למזרח המזבח ובמערבו דאם כן לא הוה קשיא מילתא לרב אסי לעיל דמהכא ליכא למילף דלית ליה לרבי יוסי ברבי יהודה חצי המזבח עומד בצפון דאפילו הוא צפון נמי פסיל ליה לרבי יוסי [ברבי יהודה] ואפילו סמוך לכותל העזרה צפוני פוסל אם משוך מכנגד זוית המזבח צפונה למזרח או למערב דדייקינן על ירך כדאמר בפ"ב (לעיל כ.) איזהו צפון מקיר מזבח צפוני עד כותל עזרה צפונית כנגד המזבח כולו אבל משוך מכנגד המזבח לא הלכך על כרחך האי כנגדו דילפינן מינה דמקום המזבח לאו צפון הוא תחתיו קאמר ומאי היא: **אי נימא.** אם שחטן על כניסת הסובב והיסוד האי לאו כנגדן הוא אלא מזבח ממש ומכשר בה רבי יוסי בר' יהודה כדקתני מחצי המזבח ולצפון: **כיפין.** אולמים ארקמלו"ש: **דבצריה בצורי.** אם נמלך לקצר את המזבח ונשאר מחצה של צפון פנוי ושחט שם פסולות ואע"ג דירך הוא פסיל ליה אלמא סבירא ליה בדרום עזרה הוא דאי לא אמאי פסיל ליה: **אפשר איתא להא דר' יוחנן.** דאמר אומר היה רבי יוסי כוליה מזבח בצפון קאי ולא תנינן לה שום רמז במשנה בששה סדרים: **דק ואשכח.** במשנת תמיד: **בירכו משם.** מדיר העצים: **עצי תאנה יפין.** בשל תאנה היו רגילין. וטעם אגדה הוא שבו היתה תקנה לאדם הראשון ויעשו להם חגורות (בראשית ג): **מערכה שניה של קטרת.** אבל מערכה גדולה היו מסדרין מערכה קטנה ליטול ממנה גחלים להכניס על מזבח הפנימי שלשה קבין לכל בקר וערב להקטיר עליהם קטרת ובמסכת יומא בפרק טרף בקלפי (דף מה:) בסופיה ילפינן מקרא דעל מזבח החיצון צריך להיות מערכה לכך: **כנגד מערבית דרומית.** של מזבח ומשוך לצד צפון להרחיקו מן הקרן ד' אמות. וטעם מפרש לקמיה מאי שנא הקרן זה ומ"ע מושכו הימנה ולצפון ד' אמות: **משוך מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות** גרס. וכן מצינו בסדר המשנה במסכת תמיד: **באומד חמש סאין גחלים.** לפי אומד ה' סאין גחלים היו נותנין שם עצים כך שיעורו לאמות בתוכו בראש המזבח שהוא חלק מחתה של סאה לר' יוסי דאמר בסדר יומא (דף מג:) בכל יום חותה בשל סאה ומערה בתוך ג' קבין: **ובשבת.** היו מסדרין שם לפי אומד ח' סאין לפי שצריך להקטיר הבזיכין על מזבח החיצון שעל מזבח הפנימי אין הקטר אלא של קטרת שחרית וערבית כדכתיב לא תעלו עליו קטרת זרה וגו' (שמות ל): **ומאי סימנא.** מהו הסימן שהוקבע להם למערכה שניה ולהקטרת הבזיכין קרן מערבית דרומית ומשוך ארבע אמות מן הקרן ולצפון:

קדשי קדשים ששחטן בראש המזבח. מדאורייתא שוחט לכתחלה כדדרשינן מזבחת עליו ושמא הא דנקט דיעבד מדרבנן שלא תרבין גללים: **כולו** לשלמים. ואע"ג דקסבר ליה כולו מזבח בצפון קאי אפילו הכי * איצטריך לן לעיל קרא להכשיר צפון לשלמים דמהכא לא נפקא דעל המזבח גזירת הכתוב הוא כי היכי דמכשר רבי יוסי ברבי יהודה מחציו ולצפון לעולה אע"ג דכנגדן בקרקע פסולות דדרום הוא אלא דעל המזבח גזירת הכתוב: **משוך** מן הקרן כלפי צפון ארבע אמות. בכולה שמעתא משמע דגחלים דיום הכפורים צריך ליקח כנגד הפתח וצריך לומר דהיינו לכתחילה אבל דיעבד כשר אפילו דהאי גיסא ודהאי גיסא כדאמר בפרק טרף בקלפי (יומא מה: מו. ע"ש ד"ה אבל) ואיצטריך מעל המזבח ואיצטריך מלפני ה' וא"ת מהיכא תיתי עיכובא דאיצטריך קרא לאכשורי בדיעבד אין זה כבגדים הנעשים כבגדי לבן לא בפנים ולא בחוץ ובין לרבי יהודה ובין לרבי נחמיה ליכא עיכובא וי"ל דאיצטריך משום דצורך פנים כפנים דמי כקטורת שחפנה קודם שחיטת הפר שלא עשה ולא כלום דחוקה כתיב בה (ויקרא טז) לצורך פנים כפנים דמי וא"ת הכא משמע דלא מקרי לפני ה' אלא במערב וכן גבי נר מערבי בפ' שתי הלחם (מנחות דף צח:) ואילו בסוף כל המנחות [באות מצה] (שם סא.) אמרינן לפני ה' במזרח גבי תנופת לוג שמן של מצורע ואשמו וכן גבי שחיטה כתיב לפני ה' ושריא בכל מקום בעזרה וי"ל דשחיטה ותנופת לוג אשם כתיב לפני ה' למעוטי בחוץ דתנופת אשם מחיים אבל גבי גחלים כתיב (ויקרא טז) מעל המזבח ונרות היו בהיכל אם כן לפני ה' למה לי לאו משום דבעינן במערב ומיהו קשה דבההוא שמעתא דכל המנחות באות מצה (גם זה שם) פריך עלה והאמרת במערב לפני ה' פי' גבי הגשת מנחה בפירקין [דף סג:] וברש הקומץ רבה (מנחות דף יט:) ומשני הני מילי מנחות דאיקרי חטאת ומחטאת טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית לא היה לה יסוד אבל הכא לפני ה' קרינא ביה משמע דאי לא בעיא יסוד הוה מכשרינא קרן דרומית מזרחית להגשה ואע"ג דכתיב לפני ה' ונראה לי ברו"ך דאי לא כתיב לפני ה' בהגשת מנחה אע"ג דכתיב בה אל פני המזבח דהיינו דרום וגם איתקש לחטאת העוף ליסוד אכתי אמצע לצד דרום באמה של יסוד רחוק מקרן מערבי אבל קשה כלא היקשא לחטאת בעינן ליסוד מערב כיון דכתיב לפני ה' לגלות מערב כמו גבי גחלי יום הכיפורים וגם כתיב פני המזבח דמשמע דרום וכן איתא לקמן בפירקין (דף סג:). ברו"ך:

מסורת הש"ס

א) מכילתא יתרו פי"א, ת"כ ויקרא נדבה פרשה ה ה"ט. ב) לעיל נג. [לקמן סג:] סוטה יד:. ג) [לקמן סא:] מכילתא שם. ד) תמיד כט., ה) רעי' לקמן נט. תוד"ה וכי, ודף פה., ו) יומא לו., ז) [שם מ.], ח) שם ס., סא:

שינויי נוסחאות

עין משפט נר מצוה

א א מיי' פרק ג מהלכות פסה"מ הלכה א:

ב ב מיי' פ"א מהלכות בית הבחירה הלכה יג ופ"ב שם הלכה טו:

ג ג מיי' פ"ו מהלכות תמידין ומוספין הלכה ח:

תורה אור השלם

1. מִזְבַּח אֲדָמָה תַּעֲשֶׂה לִּי וְזָבַחְתָּ עָלָיו אֶת עֹלֹתֶיךָ וְאֶת שְׁלָמֶיךָ אֶת צֹאנְךָ וְאֶת בְּקָרֶךָ בְּכָל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַזְכִּיר אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ וּבֵרַכְתִּיךָ: שמות כ, כא

גליון הש"ס

מוסף רש"י

לעזי רש"י

ארקמלו"ש אר"ק וולו"ד. קמרון.

שיטה מקובצת

ליקוטים

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones